

ביבריוגרפיה

א) פרקי אבות — מנגינות; ב) חמש מנגינות עבריות מספר השירים של הנריך הינה, תרגום ל קצנלסון — מאת שמואל אלמן.

כרגיל מחברים מנגינות לשירים — והנה בא סר אלמן והגיש לנו יצירה חדשה: מנגינות לפרקי אבות. זוהי הפקעה נמרזה: פרקי אבות — נגינת...

אבל באמת די להעביר עין על יצירותיהם: אמת של זמננו, ונגינות הננין על יצירותיהם: אמת של הנהיגה עד כמה נעשה זו בזמן האחרון כלי שרת ל"מחשבה" דווקא ועד כמה נתמקמת בה הויקה לרש.

נשמנו תחיים, נשמנו התי, נשמנו אתם — גם המוסיקה המשמשת להם כזו, נישל שגש הרומנטיקה, הרוחצת בעדינים, וסקיטה ורשו הרעיון הרעיוני, הזקועים המפרפרים והבלבלים. מה הם תחיים אם לא חדר גשמי של עבודה וקרב תמיד — בניגוד ה"אקדמיות" ע"ד נהריי בתלו שמו אסמטון? ... והוצרות של שפרים, סקריבין, ושל האחרונים: סטרווינסקי, פרוקופיב ודומיהם — מעמיקות לפתור את הפרובלמות הקולפיות דווקא נהגן) — הסתכלות עמוקה בחיים.

כ: העשרה המוסיקה ונתרחבו אפקיה. ניתן חתופש להשתמש בכל מיני אקקורדים ושבריאקקורדים שבכל מדרגות הסולם (וגם הסולם התרומפי בכלל). נוצרו הרבבות לצירופו גוונים, שיש בהם כדי להביע את המשגים הקום מן הדקים, לא יפלא, איפוא, לראות מעכשיו גם מנגינות לדברי מוסר, ואפילו לדברי הלכה וברוכה — ועמ"כ לדברים שבהקרי אבות, אשר סוף יש בהם הן זכאלו גם איזה סוג נעלם.

ועל דא אפירוזן במסו ליה להם אלמן, כי ידע לבחור בתוכו מילולי כזה, שיש בו מן הסינטיזה שבין תרגש והמחשבה, ועיכו מרובה עוד כזה, שתוא ב"ב שגור בפי העם נחבוב עליו.

נזכרה לו שזוהי הקר המצוין לכלל את פרצונו של מר אלמן כחור קומפוזיטור. מעד אחד הוא רך וענוג, בת שירתה (המילודית) משתמכת כיון המוסיקה רזויה רעננות של שדות אוקראינה, נוד"מולדת, ונתחד השני הויהוה דיוקן ומדקדק גדול כמה שנוגע ל ע י ב ו ד המילודית. הוא און ותקיר קרא ושנתה רכש לו טכניקה יפה באמנות התרמוניציה ונתירון לו כל אמצעי ההבעה המוסיקלית... נקה לדוגמא את המנגינה האשית שלו בחוברת זו: "אף הוא ראח גלגולה אחת" וכו'. מן מאתנו איננו יודע ובר הרושם, שעשתה עליו מעשיה גליה זו, הסתחילה ג"אף" כדמונתו ראינו את הגלגולת האומללה כשהיא נשאה על גלי המים. רגע תרומם למעלה נזכרה — אומיה; ורגע תלול שוב כנגני המים... תהרות של הלשון: "על האטת אספוך" השרתה על מעשיה זו איזה רוח של מסתורין...

אף הוא כדומה: סר אלמן, ראח גלגולת זו צפה — והאצול עליו מרות שירתו. הנגינה מתחילה מתוך ביע קל, מרש, מרש, — יזרמו המים. קול בהם הרושמי, וחו הספתה המשמיע את כלסולני הרכום, אין אומר ודברים, והנה כאת הזמרה: "אף הוא" וכו'. רעידת של זקועים מלונים אותה, הנלפים גלים וכוונת-גלים, תנה קרא המומר, "אמר לה" קולו מרונג ומתחת. מורגש איזה מעבד והתנערות אמות, כאלו כבר נפלאה האהן; עוד טעם — יזמרתן הזרם... (המרימולו נישבר-האקקורד מעשר פום פה לבשנו אחר, קורד: זועם). בשמעים דבריו של הלל: "על האטת אספוך" הגלים משתברים, מתהוללים במהולה. הנהו קול האעל, קול התחאה תעוה לא אחר, הוא הקול. תוכף הוא גומר כ, ושיפין" קול נשי המוחא האנמית. הכל צלל למעמקים, דומיה... והספתה עדיין לא נת. משם, מעמיקיהתוים, תהרות ועולות המיות וכוונת-קול, עד שבא האקקורד האחרון — והתחנה נעלמה. הכל נשתתק ונבלע באון סוף...

יצירה זו היא מן המוצלחות ביותר אצל אלמן, והרושם שלה מפתיע.

המנגינה הלשונית בחוברת: "הוא היה אומר", מרבה כשר — מרבה רמז" וכו' מיוסרת על נגנן המרבה (גם במקום אחר השתמש מר אלמן כנגן זה. עין, "על שלש עבירות נשים מתות", ו"אמר רבי אליעזר מר אמה רבי תניא" שבספר שירי ביה"ב" שלו) סוגה היא עצמות ויגון של בתלו ביה"מ" הישן. הנה הוא קול ה"מתמיד", התי, חו, אמר רבא" על כל סלסוליו הנונים. וכמו איזה וכוה (פלאגל) כנתלה בין הוסרת ותלוי וקשה להבחין בין השואל והמשוב, בין הקושה והתירון...

בחל השני: מרבה תורה — מרבה כמחה" משתנה הקצב הנגיני מה נעשית יותר פזיזה ועליונה, וגומר הזמר בנוסת קרוב להאטת, כא, לשנה תבאה בני הורין" אטנם סוזר קעה, שהסתבר מצא לנהיך לבנות את הלוי שבהלך הוח על היסוד המינורי, בשעה שע"ם תוכן המילודיה, וגם לפי המלים, הנה נכסף אחרו היסוד המינורי. אכן יש כאן מן התופש של המינסן.

המנגינה הרעיונית: רבי אליעזר בן עזריה אומר, שיונה ג"כ לסוג המנגינה הקודמת. המציית היא — נעימה מודיצינילית... בתוכה השנית מתגלה לפנינו בשרדנו של מר אלמן בכל מלוא חיסקו. את גובת הרבנות המוסיקלית אפשר לציין כזה, שהוא משוחרר למצוי מאפני התרמוניציה הישנה, שהייתה כמעט כולת מבוססת על שלש אק"רעט, מדרגות הסולם. הוא יוצר וצר צורות הרמוניות-שונות, ואיננו

חושש לרוב הרמוניזציות, שחורמים את האוזן הבלתי ממוחזת (מנגינתו הראשונה: "ביסין בימה לחדשו היום"), הוא שולט באמנות הפיגורציות, כנות האקקורדים השונים למיניהם (מנגינתו השניה: "שאלו כוכבי זה זכים").

מה זשם מבצעות המילודיה נעימות עכריות עיקר — במנגינה השלישית: "נער ארבה נערה", (מן אותים הם וקולעים אל המטרה שני האקקורדים המלויים את המלוי: "המטשה ישן אך תמיד חדש הוא"). אין ספק שיצירתיו הללו של מר אלמן יכנסו לאוצר הנגינה העברית, ויהי, התולך ויבא לעינינו ע"ו הקבוצה המוחרת של הקומפוזיטורים שקמו לנו בשנים האחרונות (מילכה, קליין, רוזובסקי ודומיהם).

מר אלמן הקדיש עד עתה את מוסר כותותיו לנגינת הדתות. הספר שלו: "שירי ביה"ב", שיוצא לפני כהיום, נפיק עד מהרה בכל כחו הבסיסות שבאנגליה וגם בערי אירופה האחרות. והנה אנו רואים אותו גם בנגינה תחילונית. זוהי תוכנה נפלאה בכשרונו של מר אלמן. הוא יוצר בשני סקציות-נגינות, השונים זה מזה בטעם וברוח, ואין האמת מושפעת מתחרתה. — מה שנכו לעשות גם אחרים — ולא עלת בידם. (לדוקסקי, למשל, זה הכשרון הנאמנו, לא היה יכול, לדעמי, להשיי תחרה מרות ביה"ב" גם בשנסת לחבר מנגינה לנושא תילוני).

נרצוי שמר אלמן יהסדר יותר ויותר לנגינה תחילונית, לנגינת העתיד.

י ב ו א ל ס ק י

דוד פונג, היי נשואים, רומן, ספר ראשון, הוצאת "מצ-פה", ירושלים-תל-אביב תרצ"ץ.

זה אחד הספרים שהוכרו עליהם ע"ו הוצאת "מצפה" כעל, ספרות של פרגות מקורית, העומדת לצאת בשנת הנוכחית, ועל ההכרח הזו שמתו בחוגי הספרות שלנו כעל ג א ל ה שאת לספר העברי. — לפי שעה יש לפנינו רק ספר אחד, הראשון, מהרומן, שיוביל, כפי ההכרח, של ש ה ספרים, ובמובן שאין לדון מן החלק הזה על ההלך של התכור החדש. כלומר: אין להוציא משאם כולל ונסתר, אך יש ניש לדון כבר מן החלק הזה על האופי הכללי של התכור החדש.

כידוע, היה עד חומן האחרון חלק הרובן הגדול מקבוצת הברזל: שלמה הנבילה הקבנה, היציר המצומצם כמנה אתה מן החיים, הנלום של תופעות רעיונית, התואור של "ספוסים מעניינים", והתרחשויות אפיוניות" הויבו קבליים לעמים על המצומצם הזה, על "דלות" זו של ספרותנו החדשה, והיינו נכספים לבואו של הרומן, של אותה היצירת הגדולה המפרשת את בני הדור על בר רתב ומוציאה למערכה את ראשו הכותה המתנגשים בשרת החיים של הדור. והנה, כנראה, בואו בא הרומן הזה אל מחננו, אם בדרגה במהלך ההתחמחות של ספרותנו והופעת הדרישה המוגדלת, או בתולדה מהשפעת ספרות התרוממים כשנותרתה אצלנו בשנים האחרונות, ואולי בעקב נגזרים אחרים, אבל עובדה היא, שבשנים האחרונות כאלו קמה ה ת ח ר ו ה בין הספרים העבריים במקצוע הרומן העברי המקורי, וכל אחד כאלו משהלך להעביר את השני במרת ג ו ד ל של רומנו: הלה כתב רומן בן ארבעת חלקים וארבע מאות דפים, הנה: ואצוה אנו רומן בן עשרה חלקים ואלף דפים. אולם רק לעתים רחוקות אנו כרגישים את ההתחרות גם כנוגע למרת רחבה של מבר והאזרת הכוח האמנותי...

הרומן שלפנינו יהיה בשלש ספרים וכל ספר, כנראה מזה הראשון, יהיה בן שנים חלקים, או אולי גם יותר, הספר שלפנינו מתוה 240 עמודים, מסתבר, איפוא, שכל התיכור יהיוה בערך 720 עמודים ונאלי גם יותר, ובכך, לפי המדה התיונית — יצירת גדולה, מאתן שמשפר שות כו א ו ר ע בספרות, וחבל, שאין תרושם מן הספר הראשון נתן את התקוה לכבנו, שגם לפי המדה המנימית יהיה תיבור זה שיוך לסוג ה ס א ו ר ע ו ה של הספרות...

השם, תינו נשואים", כאלו מנה על רצונו של הסכתר להעמיד למשי פם את האינסטיטוט של תנשוואין ולגלות את ביעוריו וסבלותיו (או, נניח: את ערכו הנעלה והשפעתו המפתרת בטעמם של המורליסטים). אכן, אין זה נושא כ"כ חדש בספרות, וכבר נשפך עליו הרבה דיו ונשתברו הרבה קולמוסים; אך, בכל אופן, איננו מצוי כל כך בספרותנו העברית החדשה, אולם אז היו המאורעות של הרומן צריכים להראות לנו האיר זה הבעור והסבלות (או: המךך) עצמיתם וגדלים מתוך עצם קרקעו של אותה האינסטיטוט, או לפחות: מתוך סדרו החיים השולשים, המנגונים את האינסטיטוט, גם כשתוא בעצם מבעני אולי איננו גפום כ"כ. לא מזה ולא מקצתו נמצא ברומן זה (בספר הראשון שלפנינו). מן הזוגות השוואים, שהועברו לפנינו, הרי כשואן: רודולף ומיאה אינם אפיוניים כלל ומספרים לנו רק מעשית רגילה על אום-נערד רעון שבהל בשרתו של אדם אחר בעל רעון תקיף יותר ושקט, מבלתחלה למשך את התלש הזה בשרתו על מנת לעלל לצרכיו ולהנחתו. שחשוואין האלה בעשיתם גיהנם, לחלש בעיקר, טובן וכוון; אבל אין לזה כל טעם בשפת הספרות ל י מ ה של השואין בתור מוסד חברתי. הדוגמה השנית של תינו כשוואין היא זו של פרנצל ונפסל. שם דווקא לא נראה שום גיהנם בבית, הבעל שזרר וכבוע והאשה כמותה ונכבדת, והכל על סקוסו

דרך עוד לציון, שבהרבה היום כספר הזה חש תקוה להתייצרות מורגש, שהם נכתבו מתוך העזרה נפשית רבה וכידיאמן בושלת. לשוננו ומסגרתו של המחבר הם בדרך כלל ימים מאד ניש מה זמנם גם החינוליון והקשרת גזוני הביוטני. אכל יהד עם זה יש גם זרנת והתוהות. הוא משהתשי למשל, במלה "פלוגת" תור שמינוני במקום שצריך לומר "הלח". והקורא נתקל בזה בבאבן נגד. כבת הוא בותב פעמים רבות, פנים רעות" אף כי לא מצאנו בלשוננו פנים אלא רעים ונזעפים — או גם מביבי, לעתים... וכשהוא מתרגם מתרגמת, צור נדרבאתני" — אלא התחנת הצפופות" לא כוון ג"כ לרית הלשון, אך כל אלו חס, במובן, קטנות נאמת ואין הדבר נדאי ההעניב עליהם. ק ר א ו ת י ק .

אעברה נא בארץ

(מפת משחק ארצי-ישראלית לכני העזרים).

על יד הלשכה הראשית של הקרן הקיימת לישראל, בהשתתפות הוד צאת, אסמנת" יצאה לאור מסת-משחק של ארצי-ישראל. המפת נדפסה בתשעה ענקים ובהידור רב. נקודות תישוב מסומנות לא על ידי עגולים נקודות, כמחוג בכל המצות הנואזגרפיות, אלא על ידי ציורים אמנותיים מתאוסים ומתחבובי עין. כך למשל, במקום העיר ירושלים מצוירים על המפה מגדל דוד וכפת חגג של האוניברסיטה; במקום העיר הלאבוב מצוירים על המפה בנין הגומנסיה ומגדל המינין; במקום המושבת רמי שוורלציון — היקב; וכך הלאה. גודל המפה 70/50 סנטימטר, ומלמד עריכת התכנית יכולה היא לשמש קשות והמנתניו לכל בית ישראל.

תוכן המשתחק: באניה העברית, "עיון גבר" השייכת לחברת התיירות, "הרשיש" בע"מ תיפת, באים לארץ תמשה והודיס-תוירים; חלקו מרוסיה, תמיד מפולניה, יהודי עשיר מאמרוקת, ותורו ספרד ויהודי תלפניו. תמשה התיירים מצוירים לפי פנוסיהם ומלבושותיהם על המפה כרסוסים מיוצרים. במשתק משתתפים עד תמשת ילדים, וכל אחד בחר לו באתח שהפוגרות הנ"ל. כל אחד מהמשתקים מבנים אל הקופה הכללית כסום כסף ידוע במטבעות ארצי-ישראליות, המוירות גם כן על המפה. המשתקים והתיירים לכל משחק במסות מספיקה, על המפה מצוירות מאה ואחת נקודות-תישוב. התייר שהגיע לנקודת-תישוב עברית פורחת, זוכה לכסום כסף ידוע מהקופה; וזה שהגיע לנקודה שוממת נעזבת, אשר עליו עוד לגאול אותה ולבנותה — הוא מספיד, ועליו התיסיף כסום ידוע לקופה הכללית. התייר שהגיע הראשון על לנקודה המטת וזאתה, היא מסגת הר התיסון, ותקע שם את חדגל העברי — הוא זכה בכל הכסף שנקופה ותמשחק נאמר.

הילדים המשתתפים מעבירים את פיגורות התיירים במקום למקום ועוזרים על סיבת של כל נקודה כישוב; על מצב המקום בעבר ובתחת, על מצבת הכלכלי ועל דרכי התיים של חושבנית — וכל זה באופן קל ובדרך משחק.

למפת מצורפת חוברת ביאורים הנדפסת בלשונות: עברית, גרמנית, אנגלית, וצרפתית. וחקונת את המפת וכל לקבל את חוברת הביאורים באחת מארבע הלשונות הנ"ל.

תכנית המשחק ותחברת תתכברו על ידי ה' והואל חיילצרון, וחצויר יים בעשו על ידי הצויר נתום גושמן.

מחיר המפת כיווד עם החוברת ועם כל משדויר המשחק — 250 מא"ל והמשלוח במלל.

לחשונו: בארץ אצל בי"מ, מרוח"ח; בחוד-לארץ — ע"י חלשכות הארציות של הקרן הקיימת לישראל.

יום-השבוע

יום השבוע	יום	לחודש	יום	לחודש	חגים
א	כח	דצמבר	1	1929	
ב	כט	תריין חשוון	2		
ג	א		3		
ד	ב		4		
ה	ג		5		
	ד		6		
	ה	תולדות	7		

בשלוש" אלא שהבעל עצמו רוחף את אשקנו לזכות — מתוך הנאה מדיס-סיה, או מתוך "רוחב-לב של ידידות" מנסות ארזינטלו, אין לדעת זאת בדיוק — לאו כמלאה גם "צו" זה של תעלה בהכנעה ובמסירתות... אין לנו רשות לבזר כעצם המציאות של הפעלה כזו; אולי ראת אותה מתחבובו פנים-בחיבה, הפעורה שלו. — אך אף כי אפילו אתר אין בספור המעשה הזה לתואר הפרובלמית של "הוי נשואיו". אולם אף בגדה של קיצי ביקתן לא תוסבר לנו (אולי, ע ר י ו נ לא תוסבר לנו) באופן שרפיץ אור על עצם האינטנסיביות של המעשיות בצורתן שזוכמנו ובתנאים של זמננו.

צדח הפעולה של תרומן הוא העיר ווינה ואנו נבטשים על כל צעד ב"תיאוריקת" וינאיים, בשמות הרחוקות, הבזויים, בתו הקשה, מקומות הפולח ובתו המלון, לדעתו אין לקשור רומן עברי למקום ידוע ב מ ד ה ש ב ו ז . בשכיל הקורא העברי העיר ווינה תיא רק אחת מאלפים ורבבות של מקומות אשר יהודים גרים שם ואין בה בשבילו שום דבר פיונת אפילו ומעניין. התיירט המופרז הזה של התיאור הגיאוגרפי רק מתמיה אותו ומבלבלו ומסית את דעתו מטוקר הדברים. וגם א י ו נ שום צורך בו. מוכן ומכעו הוא, בשכות סופר אשכנזי רומן תהיו ווינה או ברלין, או כרך אחר של ארצו, או גם של פנה ידועה כפרובובציה, והוא מרבה להאר את קווי המקומן; וכן גם לסופר ערמתי ביחס לתירו וכו'; לאנבולו ביחס ללונדון וכו'. (ולפי שעה עוד לא נבטשו לו הלופים, היונט שוכתבו סופר גרמני לגרמנים רומן מחוי לונדון או גליו עם תואורים מקומיים מאורשים כאלה). אך נעדר טעם הוא לכתוב בעברית לעבריים רומן "ווינאי" פשוט עם פירוט מקומי שבה, שאינו מעלה ואינו מרזוז זכר כעצם הסיפור. לכל האחת צריך היות ל מ ע מ בוד עד קצה האפשר.

ואולם הביחה לאירום מפרש של קטנות טנוע במחברנו גם זולת זה, הוא מעכבנו ארובנת בכדי לספר לנו, שאי משם בעבר לגרר נשמעה קטיוחה של פרת וממיל הרחוב נרשה ריבת אחת את סידנת כמעד החלון וביקרת אותה באוויר; ומיד נכתלת לצדדון שמא ראת אותה השופר בעבודתה, וכמה זמנת עוד רכרים, "השונים" כאלה, שהתי החשו כשעה שעמד גבורו, או התהלך מה ועם בהרהריו שלו. — אף כי בשלם פנים אין הפרטים האלה טופסיים דבר לתיאור הטבע, או אפילו רק להקצת הרגש של הגבור ולהאורעותיו, שהיו יכולים לא רק משם באופן זה עצמו, אלא למשל, במקום המרה הנוקת היה המור נעמד, או תרני גולת מצעפת, ובמקום הריבה המנדדת את סדיחה, היה, למשל, סופר עברו גורש את גליונות תחבובו.

רובי המפנית הפועלות במהרה נחיות לנו המחבר — בני ישראל הם, זאת אומרת, איפוא, שמתחבר רצה לתת לנו את חזונו על הרעק של חלל התיבות הנוונות; זאת מאחת מצדדנותיו הוא אפילו ערשק ג י ו ר ת . אך אין אנו רואים בפשנת האלה שום סימנים של יהדות, אין אנו רואים את שרשיהן ולא את ארוותיהן ביהדות, אין אנו יודעים באיזה סביבה יהודית גדלו; ואיך הונכו וגדלו ומתי התושהן היהודיות בינם, ואלו כחר המחבר לחציו; לפנינו בתור יהודים או מוסים חיוני ויכולים להאמין לו על כך באמת המדה שאנו מ א י מ י ו ב . לו עכשו, כשהוא אומר לנו שחם יהודים, אלו לא אמר לנו זאת כל עיקר, היונו יכולים לקבל את בפשוותו בתור נפשות בני-אדם חסם, בני אדם וינאיים אם חרצו, ולא היונו שואלים אותו שום שאלות יותר, אך הוא הרי אומר לנו שיהודים שחם יהודים, וכנראה מתי לו קנין בכך לאמר לנו דבר זה; ואיכיון יש לנו רשות לשאול: ב מ ס הללו הם יהודים? לממה תיורה צריכה היות להתגורר ולא רובולף להתנצר? זלמה היות להם בכלל צורך בעצמיות החיות?

אך אם נתחיל להקשות, לא יהיה לדבר סוף. המה יש לנו קושיה תמרה; האם לא יכול היה אפילו, "שלומואל" כרוזוף שלו לעמוד על סיבה של ריבת, אשר רק אחמול חבורה לדעת קשה וכבר ה י א מושבת אותו אל בית מלון ומכלה עמו שם עד הבוקר. — ואיך זה חלק בכל זאת אחלו עצמה לחחתק עמה רשמית? שובנו האומנם נדמה לו למחברנו דבר שבמציאות, שבעל ינבים אורח לכינוי ב ב ו ו נ ת יתחק לשעת ארובה מן הבות, למען יוכל האורת בינתיים לענת, מאע כסילים" באשתו העוירת? או: האומנם י"ב נקל ומכעו הוא לכרון גרמני זקן וקנולי אדוק לראות את בתו ב מ י ו ג י ו ר ת ונשאית לבתור יהודי עניי? ואם נניח שבות זה לזקן מתוך אהבת בתו (שגם זו אין אנו רואים כמפור), הרי כוונתי לא יוכל דבר בזה לחיות כזה לכל יהודים והזרות המתנאים בתוכם ולא ינבים שלשו דרך הפכע חס צריכים לחיות, "הקנקרועלר" והמחבר לא סיפר לנו כלל מה היתה הסיבה שעקרתם, "מדרך הטבע" הית, אבל אנו רואים מסופרו, שתללו לא רק השלימו עם בנידת אחותם בדתם וביחוסם אלא גם את קניו ורלותו של החתן, אשר גם כמות לבנת ליום ההתנתה לא היתה לו משלו והם היו צריכים להשאילה לו, שלא פלאים!

אלא, שבאופן, לפנינו חרי לפי שעה רק חלק שלישי מן החבור, ואין רשות לדון עליו דין אחרון עד שיהא כ ל ל ג בידונה, וגם מה שתקורונו מה אינו ברובה מחותי פליץ, אף כי יש בו אולי מגילוי האנושי קנה, נחמת אישוא, עד שינמר; תרומן בדפוס כולו, למען המפת